

(10) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ. _

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਜੇਐਮ ਟੰਡਨ ਜੇ.ਜੇ.

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1973 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 639

29 ਮਾਰਚ 1978 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ (1914 ਦਾ I)-ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਕਲਾਜ਼ 13-ਏ ਅਤੇ 61(1) (ਸੀ) —ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ I)—ਸੈਕਸ਼ਨ 45 —ਲਹਾਨ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ— ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਹਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਵੇਂ ਸੀ - ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ - ਕੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਲਾਹਨ - ਕੀ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ 1914 ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਰਾਮਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਝ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਗਵਾਹ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ,

(ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10)

ਗਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1975, ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ. 246।

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1976, CLR 81.

ਓਵਰਰੂਲਡ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰ ਦੱਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ .

ਡੀਡੀ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਏ.ਜੀ

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.— (1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਗਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1) ਅਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2) (ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ) ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਬੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (3) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

(2) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ I ਕਲਾਸ, ਜ਼ੀਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ, ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ। 21 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ 200. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 17 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ *ਰਾਹੀਂ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।* ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ.

(3) ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਨ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਖਾਸ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੌਲੇਵਾਲ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਹੇਠ ਅੱਗ ਖੁਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੋਰ ਯੰਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਡਰੱਮ 'ਚ 60 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜੋ ਕਿ 28 ਸਤੰਬਰ 1971 ਨੂੰ ਛਾਪਾਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਲਾਹਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਡੀ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ: -

“ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਡਰੱਮ ਬਾਇਲਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੁੜ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜਸੀਕਰ ਦੇ ਸੱਕ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ

- (1) 1975 CLR 246.
- (2) 1976 CLR 81.
- (3) ਏਆਈਆਰ 1974, ਐਸਸੀ 649।

Kartar Singh v. State (S. S. Sandhwalia, J.)

ਗੰਧ ਅਲਕੋਹਲ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਸਵਾਦ ਕੌੜਾ ਖੱਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਭੂਰਾ ਹੈ, n^*_D ਰਨੀ ਫਰਮੈਟੇਡ ਲੈਨਠ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਸਟਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਟ ਲਿਟ ਲੋਰ ਫਰਟਨਰ ਡਿਸ ਡਾਇਲੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਹੈ, ਇਹ ਲਗਭਗ ਬੂ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਡਰੱਮ ਬੋਨਰ ਨੂੰ ਸੀਲ dS' ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਬਦਲੋ।

1 ਮੈਂ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਂ।"

(ij) ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਾਈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ne ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ 13 ਤੋਂ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਆਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਹਨ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਦੇਣ ਦੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰੱਮ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਵਪੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਤਰਲ ਲਾਹਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ।

(5) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਗਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਅਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਰਲ ਲਾਹਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਕਿ ਇਹ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 13 ਤੋਂ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਕੀ ਲਾਹਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸੀ

ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਹਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(6) ਇਹ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦੋ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਬੱਤਰਾ ਦੇ ਕੇਸ (3 ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਹਨ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਲਾਹਨ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੁੜ ਜਾਂ ਗੁੜ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕੋਈ ਘੋਲ: -

(1) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜਿਸ ਨੇ ਐੱਫ (ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 9 ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ-

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟਾਈਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ, ਇਸ ਨੁਸਖੇ ਨੂੰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 2) ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਕਸ਼. ਪੀਡੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਗੁੜ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿੱਕਰ ਦੀ ਸੱਕ ਦਾ ਫਰਮੈਂਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ, ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਮੈਂਟਡ ਲਾਹਨ ਸੀ ਜੋ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਸਟਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਲਈ ਫਿੱਟ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ. PD ਅਤੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਲਾਹਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

Kartar Singh v. State (S. S. Sandhwalia, J.)

(8) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ੍ਰੀ ਜੱਗਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਆਮ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਭੁਲੇਖਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦਾ ਘੇਰਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਤਕ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਰਾਮਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(10) ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਜ਼ਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਖਿਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਧਾਰਾ 13-ਏ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਇੱਕ ਆਮ ਗਵਾਹ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਲਿਆਏ ਹਨ ਜੋ ਲਾਹਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹਨ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਢਲਾ ਨਿਯਮ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੀ

? ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਹਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ।

(11) ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ) ਤਰਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 3 ਇਹ 2 ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ ਬੱਤਰਾ ਦੇ ਕੇਸ (3 ਸੂਪਰ) ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਸਿਰਫ਼ ਲਾਹਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਮੈਡੀਗਾ ਬੁਸੇਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ, ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਤਰਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

-ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਤਰਾਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ: -

“—ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲਗਭਗ ਉਸਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

(4) AIK 11967 SC 11550.

(12) ਦੁਬਾਰਾ, ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ: -

“ ---ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਡੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1, ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ,

Kartar Singh v. State (S. S. Sandhwalia, J.)

ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੰਮੀ ਜਿਰਹਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਜਿਰਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। . ਜਿਰਹਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਰਜਿਤ ਤਾਕਤ ਦੇ ਅਲਕੋਹਲ ਵਜੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਤਰਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। . ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਬੂਸੋਨਾ ਦੇ ਕੇਸ, (1967)-3 SCR-871-1967 ਕਰੋੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਐਲਜੇ 1398 (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(13) ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਗਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*, (1 ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ *ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*। (2 supra) ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(14) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਇਸ ਲਈ, ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਜੇਐਮ ਟੰਡਨ, - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ